

તા.૧૮/૦૫/૨૦૧૮

નિરંજન ભગત મેમોરિયલ ટ્રસ્ટ - ઉદ્ઘાટન સમારોહ
અટીરા

સીતાંશુભાઈ, રઘુવીરભાઈ, સાથીઓ અને મિત્રો,

આજનાં આ પ્રસંગે આવકારતા અમને બધાને ખૂબ જ આનંદ થાય છે. યોગાનુયોગ એવો છે કે, ૧૯૭૫ માં આ જ જગ્યાએ નિરંજનભાઈએ અજીત ભગત મેમોરિયલ ટ્રસ્ટની શરૂઆત વિખ્યાત ઇકોનોમિસ્ટ ગાલબ્રેથ સાહેબનાં lecture થી કરી હતી. અજીતભાઈને dedication પણ તેમણે ટ્રસ્ટની પ્રસ્તાવનામાં લખેલું. અમે પણ ટ્રસ્ટનું નામ નિરંજન ભગત મેમોરિયલ ટ્રસ્ટ રાખ્યું છે અને નિરંજનભાઈને dedication ટ્રસ્ટની પ્રસ્તાવનામાં સામેલ કર્યું છે જે હું આપની આગળ વાંચવા માંગું છું.

Niranjan Bhagat strode like a colossus on the Gujarati literature scene in the 2nd half of the 20th century and the first two decades of the 21st century. His deep studies of several Gujarati poets and his critical essays on them collected in eight volumes of 'swadhyaylok' are an invaluable treasure of Gujarati literature. This included Dayaram, Akho, Mirabai, Balvantrai Thakore, Kant and others. His own poems were a departure in Gujarati poetic tradition as he captured the urban scene with its street life and characters. His contribution to Gujarati poetry exhibited a unique pattern. After a productive period of about two decades, during which 5 collections of poems were published, a period of silence followed for four decades. The harvest that followed the silence is bound to colloquialise and spiritualise Gujarati poetry.

Tagore had made a deep impression on him and to reach him directly he taught himself Bengali. He translated Chitrangada, Tagore's verse play. His study of world literature spanned a vast canvas ranging from the ancient Greek to the modern poets. He pioneered global literary studies in Gujarat.

Generations of students were initiated by him in English and Gujarati literature. He left a deep impression on them and an indelible impact. Besides literature, he displayed deep appreciation and sensitivity to other forms of art like plays, films, paintings etc. Many friends from different walks of life and diverse backgrounds became his great admirers. He was like a magnet for all those who came in his contact. His perennial curiosity till the last day not only got expressed in his vast knowledge on diverse subjects but was a great inspiration for all those who engaged with him.

His social and political philosophy was rooted in liberal tradition with freedom of expression at the centre. The ideals of truth and universal

humanism propounded by Tagore, were also the guiding principles for Niranjana Bhagat.

With his tall and slim figure, a stern but curious countenance and a firm and sonorous voice, his was a charismatic personality which attracted students, litterateurs, scholars and eminent persons from varied walks of life. They adored him!

He was the recipient of many awards and accolades in his life. He neither sought nor coveted them. Above all, he was a modern liberal citizen of India with deep sensitivity, great erudition and a fearless non-dogmatic thinker.

This Trust has been founded by his friends and family to commemorate him and to take forward his life's work.

અમારી સંબંધ ૫૫ વર્ષ જૂનો. એમની વિદાયથી મારા જીવનમાં એક ખાલીપણું લાગ્યા કરે છે. એમની યાદમાં છેલ્લા ત્રણ માસથી મારા મનમાં કેટલાક શબ્દો ઉભરી આવ્યા છે. આપ સૌની રજાથી હું વાંચું છું.

હું તો બસ મળવા આવ્યો છું,
મનગમતી વાતો કરવા આવ્યો છું,
સાહિત્ય જનજીવનની ચર્ચા કરવા આવ્યો છું,
મારું તમારું મન ખોલવા આવ્યો છું,
ક્યાં કંઈ પદ પૈસા માટે આવ્યો છું?
હું તો બસ મળવા આવ્યો છું. . .

સાફી કે બોદલેર,
ઇલીયટ કે રીલ્કે,
ટાગોર કે ઉમાશંકર,
સૌનું રસપાન કરવા આવ્યો છું,
સંસ્કૃતિનો વારસો નિભાવવા આવ્યો છું,
ક્યાં કોઈ ખિતાબ લેવા આવ્યો છું?
હું તો બસ મળવા આવ્યો છું. . .

મગનભાઈ કે મોરારજી,
ઇન્દિરા કે મોદી,
રામદેવ કે યોગી,
સહુને પ્રશ્ન કરવા આવ્યો છું,
ભેદભ્રમ ભાંગવા આવ્યો છું,
ક્યાં કોઈ ઝંડો લઇને આવ્યો છું?
હું તો બસ મળવા આવ્યો છું. . .

જરા વિચારો, જરા સમજો,
ફગાવો એ ભાવુકતાનું દોષળાપણું,
અને લાગણીવેડાનું ખોખલાપણું,
God does not play dice,

વિજ્ઞાન અને તર્કની દિવાદાંડીએ આવ્યો છું,
ક્યાં કોઈ મંત્ર-જાપ કરવા આવ્યો છું?
હું તો બસ મળવા આવ્યો છું. . .

માનવસહજ નિર્બળતા સમજવા આવ્યો છું,
વેશ્યા અને ભિખારીનો મનોભાવ જાણવા આવ્યો છું,
જીવનની વિષમતા અને સંઘર્ષ વધાવવા આવ્યો છું,
Hell is other man ને ઇન્કારવા આવ્યો છું,
માનવપ્રેમનું ગીત ગાવા આવ્યો છું,
ક્યાં કોઈ ઉપદેશ આપવા આવ્યો છું?
હું તો બસ મળવા આવ્યો છું. . .

આગવી જગા અને નિશ્ચિત સ્થાન,
ન સંકીર્ણ ન શિષ્ટાચાર,
પેટ છૂટી વાતો કરવા આવ્યો છું,
સાથે બેસી જમવા આવ્યો છું,
ક્યાં કોઈ ભાવિનો નકશો ચીતરવા આવ્યો છું?
હું તો બસ મળવા આવ્યો છું. . .
બસ મળવા આવ્યો છું. . .
બસ મળવા આવ્યો છું. . .